

Remiss av Miljömålsberedningens delbetänkande Sveriges globala klimatavtryck

Allmänna synpunkter

Konsumentverket ser delbetänkandet som ett viktigt arbete. De föreslagna målen är banbrytande när det gäller att uppmärksamma konsumtionsperspektivet på miljöpåverkan. Betänkandets faktadelar är också en gedigen genomgång som kan fungera som ett brett kunskapsunderlag.

Flera av de förslag som läggs fram är på en övergripande nivå, innebär fortsatta utredningar, utveckling av statistik och arbeten med bland annat mål och scenarier. Den typen av insatser förändrar i sig inget när det gäller klimatpåverkan från konsumtionen, men kan utgöra viktiga utgångspunkter för kommande mer konkreta åtgärder. De föreslagna målen kan vara värdefulla om de påskyndar genomförandet av insatser som faktiskt minskar klimatpåverkan.

Från ett konsumentperspektiv bedömer Konsumentverket att det behövs olika former av styrning för att konsumenter ska göra val med mindre klimatpåverkan. I rapporten *Konsumtion på villovägar* som redovisades till regeringen i november 2021 drar Konsumentverket slutsatsen att det är nödvändigt och mest framgångsrikt med styrning på utbudssidan för att få till stånd en miljömässigt mer hållbar konsumtion i större omfattning. Även information till konsumenter om klimatpåverkan från olika konsumtionsval kan ha betydelse, exempelvis genom att vara ett stöd för de konsumenter som redan har en stark motivation att göra val utifrån miljöhänsyn. Endast information till konsumenter är dock inte ett effektivt styrmedel.

Synpunkter på specifika avsnitt

Avsnitt 6.5 - Överväganden och förslag gällande EU och EU:s arbete

Konsumentverket ser positivt på inriktningen att Sverige ska stärka sitt arbete inom EU för en klimatpolitik i linje med 1,5-gradersmålet. Klimatfrågans gränsöverskridande karaktär gör internationellt agerande nödvändigt. Konsumentverket har för egen del exempelvis ställt sig positivt till EU-kommissionens förslag om att EU:s ekodesigndirektiv ska utökas till fler produkter och användas i högre grad för ökad resurseffektivitet.

Avsnitt 7 - Att minska klimatpåverkan – nationella mål, styrmedel, åtgärder m.m.

I genomgången av det nationella arbetet för att minska klimatpåverkan ingår inte statsförvaltningens utgiftsområde 18, där bland annat konsumentpolitiken inkluderas. Konsumentverket har förståelse för att genomgången inte kan vara heltäckande utan behöver prioritera de mest betydelsefulla områdena. Samtidigt vill myndigheten lyfta fram att det även inom konsumentpolitiken finns relevant arbete, exempelvis Konsumentverkets uppdrag att tillhandahålla en upplysningstjänst för konsumenter där information om miljömässigt hållbar konsumtion ingår. Konsumentverket har också en viktig roll när det gäller att stävja överdrivna eller osanna miljöargument i företags marknadsföring. Det är angeläget att utnyttja potentialen i att låta klimatarbetet ingå i alla relevanta politikområden.

Avsnitt 10 - Mål för minskad klimatpåverkan från konsumtion och ökad klimatnytta från export

Konsumentverket ser ett värde i att det sätts upp mål för Sveriges klimatpåverkan från konsumtion. Det synliggör att konsumtionen i Sverige har påverkan utanför Sveriges gränser, och att vi har anledning att ta ansvar för det. Däremot har Konsumentverket inga synpunkter på målnivåer, målbanor eller exportens klimatnytta.

Avsnitt 11 - Klimatpåverkan från flyget

Konsumentverket ställer sig bakom förslaget att utsläpp från flyget, som har en hög klimatpåverkan, inkluderas i Sveriges långsiktiga territoriella klimatmål och etappmålet för inrikes transporter. Det är positivt om staten och flygbranschen kan samverka för att nå ett hållbart flygande på det sätt som beskrivs i flygbranschens färdplan till Fossilfritt Sverige.

För att ge konsumenter goda förutsättningar att göra val med miljöhänsyn i samband med köp av resor där flyg är ett alternativ kan regeringens initiativ till obligatoriska klimatdeklarationer vara värdefullt. Framför allt om jämförelser mellan flera transportslag möjliggörs.

Avsnitt 12 - Klimatpåverkan från sjöfarten

Från ett konsumentperspektiv har passagerartrafik till sjöss, där konsumenten direkt köper en transporttjänst, den mest uppenbara kopplingen till sjöfartens miljöpåverkan. För att ge konsumenter goda förutsättningar att göra val med miljöhänsyn i samband med köp av resor där sjöfart är ett alternativ skulle ovan nämnda obligatoriska klimatdeklarationer för resor kunna vara värdefullt.

Utöver sådana direkta köp kan sjöfartstransporter finnas med i olika led i konsumentvarors livscykel, där konsumenterna mer indirekt köper sjöfartstransporter eftersom kostnaderna för transporterna är inbakade i det pris som konsumenterna betalar för varorna. För att konsumenterna med sina val ska kunna påverka dessa transporter utifrån ett klimatperspektiv krävs att det framgår vilken klimatpåverkan som har orsakats av transporter under varans livscykel, eller att transporterna inkluderats i en totalberäkning av klimatpåverkan från varan. Om det är en utmaning att få fram klimatdeklarationer för olika resor är det troligen en ännu större utmaning att för alla konsumentvaror få fram klimatdeklarationer som omfattar de olika leden i varornas livscykel fram till konsumentledet. Konsumentverket har inga synpunkter på hur en styrning för att uppnå minskad klimatpåverkan för sådan sjöfartsfrakt (och andra transportslag) kan utformas.

Avsnitt 13 - Klimatpåverkan från offentlig konsumtion och upphandling

Konsumentverket delar beredningens syn att offentlig konsumtion kan ha en viktig roll genom att gå före i omställningen. I detta avsnitt lägger Miljömålsberedningen fram en mängd olika förslag där Konsumentverket inte ser anledning att ha synpunkter på alla. Konsumentverket väljer att lyfta nedanstående förslag som angelägna att genomföra.

- Förslaget om ett etappmål för utsläpp från offentlig upphandling
- Förslaget att det bland annat i lagen om offentlig upphandling görs obligatoriskt att beakta de nationella klimatmålen
- Förslaget om ett krav i instruktionerna för statliga myndigheter att utsläppsminskningar får betydelse vid avvägningar i offentliga upphandlingar
- Förslaget att förordningen om statlig inköpssamordning ändras så att utsläppsminskningar blir en del av förordningens syfte och att det ska finnas ramavtal eller andra gemensamma avtal för varor och tjänster som har stor klimatpåverkan.
- Förslaget att Upphandlingsmyndigheten tillhandahåller en programutbildning för offentliga upphandlare.

Avsnitt 14.2.5 – Konsekvenser för andra enskilda

Det är positivt om konsekvenserna av klimatomställningen i form av prisökningar för slutkonsumenterna huvudsakligen blir små, så som det bedöms i delbetänkandet. Samtidigt bedöms konsekvenserna bli svåra om

omställningen inte sker (avsnitt 3.5 och 3.6). Om det kan tydliggöras för konsumenter att en utebliven klimatomställning riskerar att bli kostsam, medan en genomförd klimatomställning inte beräknas leda till så stora prisökningar, bör detta kunna bidra till en motivation för omställningen hos konsumenterna. Priset är i hög grad en avgörande faktor vid konsumenters val av alternativa produkter, så om produkter med netto nollutsläpp inte blir så mycket dyrare kan acceptansen från konsumenterna förväntas bli större än om det skulle innebära avsevärt dyrare produkter.

Konsumentverket ansluter sig avslutningsvis till beredningens bedömning att fördelningseffekterna sett relativt till hushållens inkomster behöver analyseras för enskilda styrmedelsförslag.

Detta yttrande har beslutats av Cecilia Tisell, generaldirektör. I handläggningen har också Katarina Jacobson, utredare och föredragande utredare Johan Jarelin deltagit.

.....
Cecilia Tisell
Beslutande

.....
Johan Jarelin
Föredragande